

Критеријуми оцењивања – предмет историја

Циљеви основног образовања и васпитања

Члан 21.

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Предметни циљеви

Циљ учења историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Области и нивои образовних стандарда за наставни предмет

Историја

Описи знања и вештина из наставног предмета Историја које ученик/ученица треба да поседује на крају обавезног основног образовања и васпитања, изведени су из циљева образовања и васпитања, циљева наставе историје и наставног програма Историје за основну школу. На основу процене стручњака за предмет, стручњака за научну дисциплину консултација са наставницима и резултата емпиријског истраживања, дефинисани су образовни стандарди за предмет Историја за крај обавезног образовања и васпитања. У листи стандарда наведени су искази који описују захтевана знања и вештине ученика за предмет Историја на крају основног образовања и васпитања.

Стандарди/описи захтеваних знања и вештина груписани су две велике области које одржавају структуру компетенција које би требало да се изграде учењем наставног предмета Историја. Те области су Историјско знање/ знање о историји и Истраживање и тумачење историје

1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ / ЗНАЊЕ О ИСТОРИЈИ чини скуп организованих информација и појмова из историјске науке које поседује ученик/ученица на крају основног образовања: знања о времену и простору, разумевање хронологије, познавање важних чињеница, појмова, личности и процеса из националне и опште историје, разумевање узрочно-последичних веза, као и вертикална и хоризонтална перспектива у историји.

Историјско знање служи као основ за сагледавање савременог света који узима у обзир временску димензију, у којем је садржано разумевање да садашњи догађаји и збивања имају своје корене у прошлости (често у далекој прошлости), а нису само резултат нечега што се недавно догодило.

Вертикална перспектива односи се на проучавање промене и континуитета током времена. Хоризонтална перспектива односи се на одређивање места појединачних догађаја, дешавања или токова у ширем европском контексту.

2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ чине вештине, ставови и вредности који су засновани на употреби историјских извора, коришћењу различитих средстава у функцији историјског истраживања и стицања знања, и мултиперспективност и пристрасности у тумачењу историје.

Истраживање и тумачење историје служи као основа за аналитичке вештине и умење тумачења, које ће ученици моћи да употребе у будућности да би разумели свет у коме живе и промене које се дешавају и које ће им помоћи да процене податке који до њих долазе преко медија и из других извора.

Дакле, у листи стандарда наведени су:

- експлицитни искази шта ученик треба да зна и уради да би показао да је нешто савладао
- нивои стандарда описују колико добро је ученик савладао знања и вештине које су дате у стандардима научног градива

Образовни стандарди за наставни предмет Историја описани су на три нивоа захтева. Нивои образовних стандарда описују захтеве различите тежине, когнитивне комплексности и обима знања, од једноставнијих ка сложенијим. Сваки наредни ниво подразумева да је ученик савладао знања и вештине са претходног нивоа.

15

ИСТОРИЈА

1. Основни ниво

На првом, основном нивоу описани су захтеви који представљају базични или основни ниво знања и вештина. Основни ниво описује очекивани минимум нивоа знања и вештина. На основном нивоу налазе функционална и трансферна знања потребна за наставак учења и сналажење у окружењу. Очекује се да ће око 80% ученика постићи тај ниво.

2. Средњи ниво

На другом, средњем нивоу описани су захтеви који представљају средњи ниво знања, вештина и ставова. Очекује се да ће око 50% ученика постићи или превазићи тај ниво. Средњи ниво описује оно што просечан ученик може да постигне.

3. Напредни ниво

На трећем, напредном нивоу описани су захтеви за ученике који представљају напредни ниво знања, вештина и ставова. Очекује се да ће око 25% ученика постићи тај ниво. Захтеви за ученике на напредном нивоу су когнитивно сложенији. Напредни ниво описује знања и вештине које могу да покажу ученици који ће вероватно бити успешни у средњем образовању.

Сви стандарди у овом документу означени су на следећи начин:

- скраћеница за назив предмета: ИС. – Историја
- први број је ознака за ниво: 1. основни ниво; 2. средњи ниво; 3. напредни ниво;
- други број је ознака за област: 1. Историјско знање 2. Истраживање и тумачење историје
- трећи број је редни број стандарда у одређеној области на одређеном нивоу

Искази образовних стандарда по нивоима: ОСНОВНИ, СРЕДЊИ

И НАПРЕДНИ НИВО

3.2.1. ОСНОВНИ НИВО

На првом нивоу описани су захтеви који представљају основни или базични ниво знања и вештина. Основни ниво описује очекивани минимум нивоа знања и вештина.

Очекује се да ће око 80% ученика постићи тај ниво.

У области 1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица:

ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице

ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода

ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју

ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости

ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости

ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације

ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје

ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје

ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из

националне и опште историје

ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

У области 2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик/ученица:

ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч

ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама

ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике

ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда

ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле

ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикана

ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче

ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

Ова наставна група обухвата укупно два предмета: географију и историју.

Ученик се оцењује на основу:

- усмене провере постигнућа,

- писмене провере постигнућа

- праћењем активности на часу, кроз израду домаћих задатака, поседовања и коришћења у сврху учења осталог прибора за рад на часу (свеске, неме карте, атлас, реферата, презентација).

Сваку оцену (област) ученици могу да поправе. Писмене провере се најављују бар 14 дана унапред.

Ученик се оцењује најмање 2 пута у полугодишту (у петом разреду када је фонд часова један час) и најмање 4 пута у полугодишту (од 6. до 8. разреда, када је фонд часова два часа недељно).

Формативно оцењивање

Подразумева: редовно праћење и процену напредовања у остваривању прописаних исхода, стандарда постигнућа, односно ангажовања ученика на сваком часу, мотивисаности, редовно доношење прибора за рад, израду домаћих задатака, израду задатака на самом часу. Води се у педагошкој свесци наставника, а из овога проистиче и

оцена за рад на часу.Формативно оцењивање садржи повратну информацију о остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа ученика и ангажовања у оквиру предмета као и препоруке за даље напредовање.

Критеријум је следећи:

Недовољан успех- ученик не записује, нема прибор, не ради домаће задатке и уопште није активан на часу.

-Довољан успех-ученик повремено прати наставу, повремено доноси прибор и домаћи и ретко кад је активан на часу, али записује оно што се од њега очекује.

-Добар успех-ученик прати наставу,скоро увек доноси прибор и домаћи, активан је на часу али не у континуитету;

-Врло добар успех- ученик се труди да редовно извршава своје обавезе, доноси прибор и домаћи, активан је на часу.

-Одличан успех- ученик редовно извршава своје обавезе, доноси прибор и домаће задатке,изузетно је активан и мотивисан за рад, показује заинтересованост и жељу за напредовањем и стицањем знања.

Сумативно оцењивање

У сумативно оцењивање спадају: контролни задаци, активност на часу, усмено одговарање.

У циљу праћења напредовања ученика врши се иницијално процењивање. Резултат иницијалног процењивања не оцењује се и служи за планирање рада наставника и даље праћење напредовања ученика.

Оцена из активности на часу изводи се на основу кратких тестова или усмених одговора који се односе на садржаје са истог или претходног часа.

Елементи оцењивања ученичких постигнућа из наставног предмета су: усвојеност садржаја, примена знања, активност и рад ученика на часу, израда презентација, паноа и учешће у пројектима.

Ученик се оцењује на основу:

- усмене провере постигнућа,
- писмене провере постигнућа и
- практичног рада.

- Писмена провера постигнућа ученика у трајању од 45 минута се најављују и планирају. Оцена се уписује у дневник у року од осам дана од дана провере.

За писмене провере постигнућа бројчана оцена изводи се на основу скале изражене у процентима, у складу са препорукама за оцењивање:

Процент тачних одговора

од 85%-до 100% одличан (5)

од 70%-до 85% врло добар (4)

Од 55%-70% добар (3)

од 40%-55% довољан (2)

испод 40% недовољан (1)

Историја:

Ученик се оцењује бројчано на основу остварености исхода, самосталности и ангажовања ученика:

Одличан(5)-Ученик је у целини усвојио основна и проширена знања, умења и вештине, примењује знања у новим околностима, познаје узроке и последице, уочава битно, самостално закључује на основу датих података, критички расуђује, поседује богат речник и лако се изражава, испољава креативну активност на часу, показује интресовања и самоиницијативност;

Врлодобар(4)-Ученик је у целини усвојио основна знања и део проширених знања, самостално образлаже садржај, лако разуме, закључује и репродукује чињенице, лако се писмено и усмено изражава, испољава активност на већини часова, самостално и уз помоћ наставника, примењује знања у новим околностима.

Добар(3)-Ученик је у целини усвојио основна знања, умења и вештине, схвата значење основних историјских појмова, уме да репродукује научено, самостално извршава основне задатке, има тешкоће у течној изражавању, уочава битно, али приликом закључивања потребна је помоћ наставника.

Довољан(2)-Ученик је усвојио, мада не у потпуности, основна знања, репродукује научено уз помоћ наставника, има склоност ка пасивном памћењу и механичком репродуковању, има тешкоћа у изражавању, испољава несналажење у самосталном раду, несигуран је и нејасан у излагању градива.

Недовољан(1)-Ученик није усвојио основна знања, умења и вештине, не показује заинтересованост за процес учења, нити напредак, не показује разумевање садржаја ни уз помоћ наставника, није у стању да га самостално репродукује.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 1, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености исхода, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Уколико ученик стиче образовање и васпитање по ИОП-у 2, оцењује се на основу ангажовања и степена остварености прилагођених циљева и исхода, који су дефинисани у персонализованом плану наставе и учења, уз прилагођавање начина и поступка оцењивања.

Документација која прати процес оцењивања: ес-дневник, педагошка свеска, тестови, контролне вежбе, домаћи задаци, панои, ПП презентације